Το μήνυμα του Πολυτεχνείου νίκησε-Αποτιμήσεις της επόμενης μέρας

Ο απολογισμός των ημερών του Πολυτεχνείου και της κυβερνητικής απόπειρας να απαγορεύσει τις εκδηλώσεις τιμής της μνήμης του λήγει με ολέθρια ήττα για την κυβέρνηση.

Παρά την εξακολουθητική και πολύπρακτη προσπάθεια των τηλεοπτικών Μ.Μ.Ε. και των συνταγματολόγων περιωπής που έσπευσαν να την υποστηρίξουν δεν έπεισε για τη νομιμότητα, ούτε για την υγειονομική αναγκαιότητα της απαγόρευσης, παρά μόνο για την πυγμή της εξουσίας της και των κατασταλτικών της μέσων.

Οσον αφορά τη νομιμότητα :

Πληθώρα νομικών κειμένων με προεξέχον αυτό της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων αναδείκνυε τα σημεία αντισυνταγματικότητας της παραπάνω απαγορευτικής απόφασης και καλούσε στην ανάκλησή της. Η ανακοίνωση αυτή, στην οποία προστέθηκαν και οι ανακοινώσεις δύο μελών του Δ.Σ. της Ένωσης Διοικητικών Δικαστών και της Πρώην Προέδρου της, αποτέλεσε μία σοβαρότατη τομή στον δικαστικό χώρο, που για πρώτη φορά θεσμικοί του εκπρόσωποι (αντίθετα δυστυχώς με εκείνους των δικηγόρων) υπερασπίστηκαν με αρχές το θεμελιώδες συλλογικό συνταγματικό δικαίωμα των συναθροίσεων, δημιουργώντας ρήγμα και αποποιούμενοι το ρόλο που τους επιφυλάσσει το σύμπλεγμα των φορέων εξουσίας να είναι εκείνοι, οι οποίοι το καταστέλλουν.

Η επιστράτευση των συνταγματολόγων του κόσμου της εξουσίας δεν έφερε τα ίδια αποτελέσματα, καθώς οι ανακοινώσεις τους ήταν γεμάτες αοριστολογίες, ανεπάρκεια απαντήσεων και εν τέλει επίκληση της «κοινής λογικής» αντί συγκεκριμένων συνταγματικών και νομικών επιχειρημάτων.

Οσον αφορά την υγειονομική αναγκαιότητα της απαγόρευσης :

Το άδειασμα της κυβέρνησης στην συνέντευξη τύπου του εκπροσώπου της Εθνικής Επιτροπής Προστασίας Δημόσιας Υγείας έναντι του κορωνοϊου Covid-19 κ. Γκίκα Μαγιορκίνη στις 16/11/2020, ο οποίος ερωτηθείς σχετικά για την γνώμη – φάντασμα της επιτροπής που φέρεται σύμφωνα με τον αρχηγό ΕΛΑΣ να τον οδήγησε στην λήψη της απαγορευτικής απόφασης απάντησε ότι δεν υφίσταται, διαψεύδοντας την ύπαρξή της και απαντώντας ότι πρόκειται για πολιτική απόφαση των κυβερνώντων. Αυτά τα είπε ο άνθρωπος που έχει διοριστεί από την ίδια την κυβέρνηση ως μέλος και εκπρόσωπος της επιτροπής που επικαλούνται.

Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με τη διαβεβαίωση εκατοντάδων νοσοκομειακών γιατρών ότι δεν συντρέχει κίνδυνος μετάδοσης από υπαίθρια ολιγόωρη συγκέντρωση με τήρηση των μέτρων ασφαλείας, πολλοί από τους οποίους μάλιστα πήραν μέρος στα σχετικά συλλαλητήρια, αφαίρεσε κάθε αξιοπιστία από το πρόσχημα της υγειονομικής προστασίας.

Αποδείχθηκε τελικά ότι η «από 4/11/2020 γνώμη της Εθνικής Επιτροπής Προστασίας Δημόσιας Υγείας έναντι του κορωνοϊου Covid-19», που επικαλείται η απαγορευτική απόφαση του αρχηγού ΕΛΑΣ, ήταν ανύπαρκτη.

Η ήταν υπαρκτή, αλλά δεν είχε καμμία αναφορά στο μέτρο της απαγόρευσης των συναθροίσεων, άρα η επίκλησή της για αυτήν ήταν προϊόν αυθαίρετης ερμηνείας της η μάλλον διαστρέβλωσής της, χωρίς δυνατότητα δημόσιου ελέγχου της, από τον αρχηγό ΕΛ.ΑΣ.

Ετσι εξηγείται το ότι που παρά τις επανειλημμένες πιέσεις ο αρχηγός και η κυβέρνηση αρνήθηκαν σθεναρά να την δώσουν στη δημοσιότητα.

Η απόφαση της Προέδρου του ΣτΕ

Τα έλαβε άραγε υπόψη της αυτά η κ. Πρόεδρος του ΣτΕ που έσπευσε μέσα σε λίγες ώρες να απορρίψει το αίτημα προσωρινής

διαταγής της απόφασης που απαγόρευσε τις συναθροίσεις ;

Ζήτησε «τον φάκελλο της διοίκησης» ως όφειλε, στις λίγες ώρες που ασχολήθηκε μέχρι να αποφανθεί ;

Διαπίστωσε την συνδρομή του ουσιώδους τύπου της απαγόρευσης και το περιεχόμενο της γνώμης της Επιτροπής πριν σχηματίσει τη δικανική της πεποίθηση ;

Διάβασε ιδίοις όμμασιν τη γνώμη αυτή ;

Η μήπως αρκέστηκε και αυτή στην «κοινή λογική» ;

Δεν μας διαφωτίζει άλλωστε η απόφασής της. Στερούμενη ανακοινωθέντος σκεπτικού αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο να απορρίφθηκε λόγω δημοσίου συμφέροντος, όσο και για το ότι η αίτηση δεν συνοδεύθηκε από τα κατά νόμον απαιτούμενα παράβολα.

Ανεξάρτητα όμως από τα παραπάνω, η απόφαση της προέδρου του ΣτΕ αντέστρεψε εντελώς το κλίμα, δημιούργησε νέα προτεραιότητα στα πρωτοσέλιδα και στα πρώτα θέματα των δελτίων ειδήσεων και έδωσε μία σανίδα σωτηρίας στην κυβέρνηση, όση δεν μπόρεσαν να της δώσουν ούτε οι συνταγματολόγοι, ούτε η επιτροπή προστασίας δημόσιας υγείας. Χωρίς κανένα σκεπτικό, αλλά και χωρίς την ανάγκη διατύπωσης κανενός σκεπτικού που να εκθέτει το ΣτΕ ανάλογα σε μελλοντικές περιπτώσεις, αλλά ανοιχτή όπως προαναφέρθηκε επικοινωνιακά σε όλα τα ενδεχόμενα για μία υπόθεση που ούτως ή άλλως ήταν δεδομένο, ότι κανένα άλλο στάδιο εκδίκασης δεν πρόκειται να επακολουθήσει, αφού η ισχύς της προβαλλόμενης απόφασης έληγε σε 4 μέρες. Το μόνο, λοιπόν, που είχε σημασία θα ήταν αυτή η προσωρινή διαταγή.

<u>Το ολέθριο λάθος του θεσμολαγνικού βολονταρισμού</u>

Η προφανής αίσθηση υπεροχής των απόψεων περί αντισυνταγματικότητας της απαγορευτικής απόφασης προφανώς υπήρξε οδηγός για την πρωτοβουλία άμεσης προσφυγής με αίτηση ακύρωσης, αίτηση αναστολής και αίτημα προσωρινής διαταγής στο ΣΤΕ. Αποτέλεσμα ήταν να «βάλουν στο παιχνίδι» και το ΣτΕ

ανατρέποντας την υπεροχή των λοιπών παραγόντων.

Ήταν ένα τραγικό λάθος που δεν έπρεπε και ούτε πρέπει να ξαναγίνει. Οσο αντιπροσωπευτικός και αν θεωρεί τον εαυτό του ένας συλλογικός φορέας, πολύ δε περισσότερο ένας πολίτης ,οφείλει να λαμβάνει υπ όψη του το σύνολο των πολιτών, πολιτικών και κοινωνικών φορέων που αφορούν οι έννομες συνέπειες της πρωτοβουλίας που λαμβάνει. Και να παίρνει υπόψη του ότι οι αποφάσεις των θεσμικών οργάνων της δικαστικής εξουσίας που αφορούν κανονιστικές πράξεις λειτουργούν «erga omnes» και δεν περιορίζονται μόνο σε εκείνους που αιτούνται την ακύρωση τους. Η απόρριψη μίας αίτησης ακύρωσης ή αναστολής ή προσωρινής διαταγής αναστολής δεν αναδίδει συνέπειες μόνο σε βάρος των αιτούντων, αλλά σε βάρος του συνόλου της κοινωνίας. Στην προκειμένη περίπτωση απέναντι σε μία απόφαση γενικής και καθολικής και σχετικά διαρκούς (τέσσερις ημέρες) σε όλη την επικράτεια απαγόρευσης, όπως είναι η συγκεκριμένη απόφαση του Πολυτεχνείου, οι έννομες συνέπειες μιας δικαστικής κρίσης θα ήταν αντίστοιχες και ανεξαίρετες.

Και μόνο αυτό το κριτήριο αυτό απέκλειε ακόμα και το να διανοηθεί κανείς την πρωτοβουλία αυτή, όσο και αν η πίεση χρόνου απαιτούσε την άμεση και επιτακτική λήψη μίας σχετικής απόφασης.

Όφειλαν ακόμα να έχουν διδαχθεί από το ιστορικό προηγούμενο του Νοέμβρη 1999, όταν υπέπεσε σε παρόμοιο θεσμικό λάθος το Κ.Κ.Ε., που προσέφυγε με αίτηση αναστολής στο Συμβούλιο της Επικρατείας ενάντια στην απαγόρευση της συνάθροισης για την επίσκεψη Κλίντον στην Αθήνα, που είχε λάβει τότε η κυβέρνηση Σημίτη με Υπουργό Δημόσιας Τάξης και τότε τον Μιχάλη Χρυσοχοϊδη.

Αναφέρομαι στην απόφαση της Επιτροπής Αναστολών του ΣτΕ 633/1999 με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση αναστολής εκτέλεσης του Κ.Κ.Ε. κατά της απόφασης του Γενικού Αστυνομικού Διευθυντή Αττικής, που απαγόρευε τη δημόσια υπαίθρια συνάθροιση ή πορεία οργανωμένων ομάδων στον Αερολιμένα Αθηνών και σε

συγκεκριμένες οδούς στο κέντρο της Αθήνας (πολύ μικρότερη έκταση απαγόρευσης από την τρέχουσα), «*για λόγους προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, καθόσον την ημερομηνία που αυτές θα ελάμβαναν χώρα, είχε προγραμματιστεί επίσημη επίσκεψη στην Ελλάδα του Προέδρου των Η.Π.Α. Κλίντον και απειλούνταν σοβαρός κίνδυνος για τη ζωή και σωματική ακεραιότητα του ξένου επισήμου και των μελών της αποστολής του, ο οποίος κίνδυνος δεν μπορούσε να αποτραπεί αλλιώς*»

Και τότε η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και συγκεκριμένα όχι απλά του Προέδρου του, αλλά της Επιτροπής Αναστολών του ως προς αίτημα της αιτούμενης αναστολής της απαγορευτικής διαταγής, υπήρξε απορριπτική με αποτέλεσμα την απονομιμοποίηση όλου του μπλοκ αντίστασης στην κυβερνητική απαγόρευση και την νομιμοποίηση της αστυνομικής καταστολής που με ανελέητο ξύλο, βιομηχανία χημικών και εκτεταμένες επιδρομές σε όλη σχεδόν την περιφέρεια του Δήμου Αθήνας ξυλοκόπησε και καταδίωξε άγρια χιλιάδες διαδηλωτές.

Το ίδιο μήνυμα εξέπεμψε και η προχθεσινή απορριπτική για το αίτημα προσωρινής διαταγής απόφασης της προέδρου του ΣτΕ. Το σκληρό πάθημα που υποστήκαμε, είτε φταίγαμε είτε όχι, όλοι όσοι θέλαμε να αντιταχθούμε στην κυβερνητική απαγόρευση και να πάρουμε μέρος στην πορεία του Πολυτεχνείου δεν γυρνάει πίσω. Απαίτησή μας είναι τουλάχιστον να αποτελέσει μάθημα για εκείνους που είχαν την ατυχία να πάρουν αυτήν την πρωτοβουλία, και για κάθε αντίστοιχη μελλοντική φιλοδοξία. Καμία υπερεκτίμηση των νομικών ικανοτήτων δεν επιτρέπει να παραγνωρίζονται πολιτικές συγκυρίες και σκοπιμότητες, αλλά τελικά και ο ίδιος ο θεσμικός ρόλος των ανώτατων φορέων της δικαστικής εξουσίας, ιδίως όταν μάλιστα η συνοχή του λόγου της για πρώτη φορά πλήττεται όπως παραπάνω αναδείχθηκε. Το ότι ο χώρος του κινήματος δεν διαθέτει συντακτική συνέλευση και όργανα εκπροσώπησης δεν συγχωρεί σε κανένα μέλος του την υποκατάστασή του. Καμία αστική έννοια του δικαιώματος, που πράγματι επιτρέπει αναμφισβήτητα στον καθένα να προσφεύγει και να ζητά δικαστική προστασία δεν πρέπει να παρακάμπτει την

κινηματική αναλογικότητα του τρόπου άσκησής του, ή ακόμα και την ανάγκη μη άσκησής του, όταν γνωρίζει ότι αφορά πολλαπλάσιους άλλους. Όταν η αποκατάσταση των αρνητικών συνεπειών δεν του είναι δυνατή, έχει υποχρέωση να αποφεύγει τις ενέργειες που τις προκαλούν. Ακόμα και όταν θεωρεί ότι ανάλογα πολλαπλάσιες είναι οι πιθανότητες επιτυχίας του νομικού του εγχειρήματος, οφείλει και αυτήν την πρόβλεψη του να την θέτει στα παραπάνω κριτήρια.

Και να συνειδητοποιεί ότι είναι εντελώς διαφορετική η όποιας δικονομικής μορφής συμμετοχή η παρέμβαση σε «δίκη ανοιγείσα» από το άνοιγμα μιας δίκης. Και μάλιστα όσο μεγάλης έκτασης και σημασίας. Διαφορετικά, πρόκειται για μία αυθαιρεσία πολύ μεγαλύτερη από εκείνου του «μπάχαλου» που πετάει μία πέτρα στην αστυνομία, ύστερα τρυπώνει στο κοινό μπλοκ των διαδηλωτών για να κρυφτεί και εξαιτίας της ενέργειάς του αυτής το κοινό μπλοκ των διαδηλωτών που δεν ρωτήθηκε ούτε συναίνεσε για αυτήν την πράξη, αντιμετωπίζει τα χημικά και το ξύλο.

Είναι λάθος να υποτιμά κανείς την αξία και την δυνατότητα μίας θεσμικής δικαστικής παρέμβασης, αλλά πολύ μεγαλύτερο λάθος είναι να την υπερτιμάει. Το λάθος αυτό το πληρώσαμε ακριβά και το 1999 και προχθές.

Το Πολυτεχνείο 2020

Παρά τον καθημερινό υγειονομικό εκβιασμό, την απάτη της κυβέρνησης με την γνώμη – φάντασμα της επιτροπής υγείας, την καθημερινή τρομοκρατία όλων των φορέων της κατασταλτικής εξουσίας με τις εκατοντάδες συλλήψεις, παραπομπές και επιβολές προστίμων των προηγούμενων ημερών, την συγκοινωνιακή δυσχέρανση πρόσβασης, την ασφυκτική αστυνομοκρατία, τις απειλές ξυλοδαρμού, συλλήψεων και προστίμων, χιλιάδες αγωνιστές, Αθηναίοι (αλλά και στη Θεσσαλονίκη, στην Καρδίτσα, στα Γιάννενα, στην Πάτρα, στην Ηγουμενίτσα, στο Ρέθυμνο και αλλού) και δεκάδες οργανώσεις της αριστεράς τίμησαν την αποστολή τους, δήλωσαν παρόντες στην επέτειο του Πολυτεχνείου και προσπάθησαν να διαδηλώσουν. Τήρησαν στο ακέραιο και με την

καθοδήγηση των αγωνιζόμενων νοσοκομειακών γιατρών τα μέτρα προστασίας, απέναντι σε αστυνομικά ασκέρια, που ο ένας δίπλα στον άλλον σε δημόσια θέα αποτελούσαν εστία κινδύνου και μεταξύ τους και προς όσους έρχονταν σε επαφή. Στάθηκαν με αξιοπρέπεια απέναντι στην επέλαση των χημικών του νερού και των συλλήψεων. Στέρησαν από την αστυνομία και την κυβέρνηση το ηθικό πλεονέκτημα αποφεύγοντας τα επεισόδια.

> *Είναι η πρώτη φορά που αστυνομική ανακοίνωση δικαιολογεί την καταστολή επικαλούμενη όχι τη συμπεριφορά των διαδηλωτών, αλλά το ότι «τηρήθηκε ο νόμος». Φυσικά δεν τηρήθηκε κανένας νόμος, παρά μία αντισυνταγματική και απατηλή απόφαση του αρχηγού ΕΛ.ΑΣ. στηριγμένη σε μία ανύπαρκτη γνώμη της Επιτροπής Προστασίας της Υγείας. Το ψέμα έχει κοντά ποδάρια. Πόσες τέτοιες άλλωστε θα δούμε από σήμερα και μετά που λήγει η ισχύς της ; Πιστεύω καμία δεν πρόκειται να αποτολμήσει. Οι νομικές αντιστάσεις που αναδείχθηκαν και στο εύρος και στη σύνθεση και στην ποιότητά τους είναι ικανές να την αποδομήσουν ξανά. Ενώ ακόμα και οι διορισμένοι γιατροί της Επιτροπής δεν δείχνουν πρόθυμοι να την στηρίξουν.*

Φυσικά η στρατιωτική ισχύς της κυβέρνησης και της αστυνομίας φάνηκε στο δρόμο, στην Πανεπιστημίου, στα Σεπόλια και αλλού. Διέλυσε τις διαδηλώσεις, κατάβρεξε και κυνήγησε, προσήγαγε και συνέλαβε, μετέφερε σηκωτούς στα τέσσερα διαδηλωτές, μπήκε σε σπίτια και έδειρε ολόκληρες οικογένειες. Αλλά αυτό δεν είναι δείγμα νίκης, παρά αδυναμίας.

Και το 1973 τα τάνκς μπήκαν μέσα στο Πολυτεχνείο. Αλλά η **ανυπακοή νίκησε** και σε λίγους μήνες η χούντα αποτελούσε παρελθόν.

Όσο πιο βαθύ γίνεται το σκοτάδι, τόσο πιο κοντά πλησιάζει το ξημέρωμα.

Αθήνα, 18/11/2020

Κώστας Παπαδάκης

Κι όμως, η Χούντα τελείωσε το ’73

του Νίκου Μαρκετάκη

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου συνέτριψε τα σχέδια των χουντικών για μια ελεγχόμενη -απ’ τους ίδιους φυσικά- μεταπολίτευση. Αυτή είναι η σπουδαιότερη αλήθεια του. Συνέτριψε ένα εξουσιαστικό πρόγραμμα που είχε όλες τις προϋποθέσεις να επιτύχει, καθώς το παλαιό πολιτικό προσωπικό ήταν παραπάνω από πρόθυμο να το υπηρετήσει, παίρνοντας εκείνο το τιμάριο εξουσίας, το οποίο θα αναλογούσε στην νομιμοφροσύνη του ενώπιον του στρατού και του ευρύτερου μιλιταριστικού κράτους που είχε στηθεί κατά την επταετία. Ένα τιμάριο μόνιμο και εγγυημένο από την ίδια τη φύση αυτής της κατ’ όνομα φιλελευθεροποίησης, η οποία όσο εγγυόταν τη μόνιμη και «νόμιμη» πρωτοκαθεδρία του Στρατού στην άσκηση της κρατικής εξουσίας, άλλο τόσο θα φρόντιζε για την μακροημέρευση του πιστού πολιτικού προσωπικού που θα τη νεμόταν.

Έτσι ώστε μπορούμε με ασφάλεια να φανταστούμε τον Παπαδόπουλο και τον Παττακό ως και το θάνατό τους, σε βαθιά γεράματα, να προΐστανται αυτού του κράτους από θεσμικές θέσεις, υποτίθεται τιμητικές, μα καθόλα ουσιαστικές, όπως λ.χ. οι Βρετανοί βασιλείς. Ασφαλώς γνωρίζουμε ότι οι βασιλείς στο Ηνωμένο Βασίλειο εγγυώνται θεσμούς φεουδαρχικούς, διόλου διακοσμητικούς, διόλου υπόγειους και αθέατους, αλλά απολύτως φανερούς, νόμιμους και άκρως εξουσιαστικούς. Φέρ’ ειπείν, στη Μεγάλη Βρετανία υπάρχουν οι ευγενείς υπό των βασιλέων, που ως τσιφλικάδες κατέχουν ένα τεράστιο ποσοστό της ιδιόκτητης γης, προνόμιο κατ’ ουσίαν ελέω θεού, το οποίο ουδέποτε αμφισβητείται από τον βρετανικό εθνικό κορμό – ήτοι ολόκληρο το πολιτικό σύστημα. Πέραν, φυσικά, του ότι η μη ιδιωτική γη,

η δημόσια ας πούμε, τυπικά ανήκει στην βασιλική οικογένεια. Οι συγκρίσεις ίσως να είναι πιο εύληπτες, βέβαια, με καθεστώτα ακόμα λιγότερο φιλελεύθερα από τις βασιλευόμενες δημοκρατίες τύπου Η.Β. – ας κοιτάξουμε το ρόλο του Κόμματος λ.χ, στην Κίνα, ή το ρόλο του Στρατού στην Τουρκία προ Ερντογάν.

Στα καθ' ημάς, λοιπόν, η εξέγερση του Πολυτεχνείου απέτρεψε μια ανάλογη εξέλιξη, ένα κράτος δηλαδή στο οποίο ο μιλιταρισμός ως εξουσιαστικό μπλοκ δεν θα αρκούνταν μονάχα στη φανερή αναπαραγωγή του μέσω των γιγαντωμένων ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, καθώς και στην κεκαλυμμένη άσκηση της δικαστικής εξουσίας και της εξωτερικής πολιτικής, έχοντας ουσιαστικά υπό τον έλεγχο του το δικαστικό και διπλωματικό σώμα αντίστοιχα -όπως συμβαίνει σήμερα δηλαδή. Στο κράτος που φιλοδοξούσαν να δομήσουν οι δικτάτορες μέσω της διακηρυγμένης «φιλελευθεροποίησης», ο Στρατός θα εξασφάλιζε για τον εαυτό του το θεσμικό στάτους μιας upper class στο πλαίσιο ενός θεσμικά ταξικού απαρτχάιντ. Ένα στάτους απρόσβλητο, αναπαλλοτρίωτο και κληρονομικό.

> *Αυτός είναι ο λόγος που το Πολυτεχνείο του '73 θα βυσσοδομείται εσαεί από τους εγχώριους καραβανολάγνους, χουντόψυχους και φασίστες.*

Υπάρχει και γραμμή αίματος, και σχέση υλικών προνομίων, που συνέχει τους χουντόψυχους αυτής της χώρας, η οποία εκπορεύεται από τις λέσχες αξιωματικών και τους συλλόγους εφέδρων, από την εποχή του Όθωνα και εξής. Ως γνωστόν, ελλείψει ευγενών στο νεοσύστατο κράτος, ο Στρατός κυρίως αυτόν το ρόλο ανέλαβε να διεκπεραιώσει, υπό την ελέω θεού σκέπη του Στέμματος. Και πάνω στον κολοφώνα της δύναμής του, στα πρόθυρα της πιο θεαματικής εξουσιαστικής εδραίωσής του, έχοντας ήδη ξεφορτωθεί ως περιττό ακόμα και το ιδεολογικό δεκανίκι του, το Στέμμα, η εξέγερση του Πολυτεχνείου έδωσε στον εγχώριο μιλιταρισμό το πιο βαρύ αλλά και αναπάντεχο πλήγμα, ανατρέποντας πλήρως δρομολογημένες εξελίξεις και βέβαιες προοπτικές.

Οι συγκρίσεις με το διεθνές περιβάλλον της εποχής είναι -και πάλι- δελεαστικές και διαφωτιστικές για το μέγεθος και την ποιότητα του αυτού του πλήγματος. Η Δύση συνταράσσεται από τα νεολαιίστικα κινήματα αμφισβήτησης της δεκαετίας του 1960. Το αντιπολεμικό κίνημα ως αυθεντικά αντιμιλιταριστικό κλονίζει συθέμελα εκ των έσω το αμερικανικό ιμπέριουμ. Και ενώ ο γαλλικός Μάης του 1968 επαναφέρει ολικά τα αντικαπιταλιστικά προτάγματα, ταυτόχρονα η σοβιετική στρατοκρατία δέχεται το πρώτο θανάσιμο χτύπημα στην Τσεχοσλοβακία. Σε πλήρη αντιδιαστολή, λοιπόν, εδώ, στο νοτιοανατολικό άκρο των Βαλκανίων, στις παρυφές της Δύσης, με ένα σαφώς ξενοκίνητο πραξικόπημα η Ελλάδα μπαίνει στο γύψο.

Η μεσοπολεμικού ύφους στρατιωτική αριστοκρατία αποκτά τον ολοκληρωτικό έλεγχο του κράτους και στον έκτο χρόνο της εξουσίας της ξεφορτώνεται και την βασιλεία. Το παλαιό πολιτικό σύστημα που την εξέθρεφε ως εγγυητή της, και από κοινού συνιστούσαν το διαβόητο «κράτος της Δεξιάς», βρίσκεται πρόσκαιρα εκτός νυμφώνος, γνωρίζει όμως το πρόσκαιρο και αναγνωρίζει την σκοπιμότητα της περίστασης, εξ ου και βρίσκεται σε φάση ανεκτικής αναμονής. Η Αριστερά πλήρως εξανδραποδισμένη στις φυλακές και στις εξορίες και διασπασμένη στα δύο παράφορα αλληλοσπαρασσόμενα ΚΚΕ, τιμωρείται ανηλεώς για το πρόσφατο αναθάρρεμά της στα Ιουλιανά – μόλις δηλαδή 15 χρόνια από την στρατιωτική ήττα της στον Εμφύλιο. Εκείνη η Αριστερά, που απείλησε την ίδια την υπόσταση του αστικού κράτους και ως εκ τούτου τη μιλιταριστική αριστοκρατία του.

> *Ανήμπορη επί έξι χρόνια για οποιαδήποτε ουσιώδη αντίδραση, κείτεται πλέον σε σπαραγματικούς -φοιτητικούς κυρίως- ολιγοπρόσωπους αντιστασιακούς θύλακες.*

Έως τις αρχές του 1973, αν όχι ουσιαστική, σίγουρα όμως θεαματική και μετρήσιμη είναι η αντιδικτατορική δράση μονάχα ορισμένων κεντρώων ένοπλων οργανώσεων, οι οποίες διέθεταν μια σχετική ευχέρεια κινήσεων, αφενός λόγω της μη σύνδεσης των νεαρών κατά βάση μελών τους με την καθ’ ολοκληρίαν φακελωμένη

Αριστερά, αφετέρου λόγω της υποστήριξης που διέθεταν από κάποιους πρώην θεσμικούς κύκλους της Ένωσης Κέντρου, οι οποίοι λόγω Ιουλιανών διακρίνονταν από μια πιο ριζοσπαστική αντιδεξιά διάθεση.

Όσον αφορά το κοινωνικό πεδίο, η ζωή συνεχιζόταν as usual για τον πολύ κόσμο. Η ελληνική κοινωνία δυστυχώς είχε ανεχτεί τη δικτατορία. Οι διωκόμενοι της δικτατορίας ήταν πάνω-κάτω οι ίδιοι που διώκονταν και πριν, οι νοικοκυραίοι συνέχισαν να είναι νοικοκυραίοι, έτσι που εν πολλοίς μπορούμε να πούμε πως η όποια αντιδικτατορική πάλη ήταν ουσιαστικά αμελητέα (αν εξαιρέσουμε φυσικά την απόπειρα τυραννοκτονίας, η οποία όπως προλέχθηκε έγινε από κεντρώους, και όχι αριστερούς). Η Χούντα δεν ήταν μια ανωμαλία. Αντιθέτως, ήταν η συνέχιση της κανονικότητας μετά την ανωμαλία των Ιουλιανών.

Αυτό που άλλαξε βέβαια ήταν η αποχαλίνωση και εξαχρείωση των φασιστών. Διώκτης πλέον μπορούσε να είναι πολύ πιο άνετα ο γείτονας, η θεία, ο συνάδελφος. Αυτή όμως η συνθήκη ήταν που επέφερε ένα βουβό και αδιόρατο συναίσθημα πνιγμού σε ευρύτερα της Αριστεράς κοινωνικά κομμάτια. Ένα αίσθημα αυτοσυστολής που ενώ δεν σε έστελνε -προφανώς- αυτόματα στην αντικαθεστωτική δράση και την παρανομία, καθίζανε όμως σαν βαρύ μέταλλο στο στομάχι μέρους της ελληνικής κοινωνίας, τουλάχιστον εκείνου που δεν σιτιζόταν καταδίδοντας τον διπλανό του. Το γύψινο πέπλο που πλάκωνε την κοινωνία επέτασσε την προσοχή. «Να προσέχεις», λέγανε. Έτσι γενικώς κι αορίστως. Αν πρόσεχες, ήσουν υποτίθεται εντάξει. Αλλά γιατί να πρέπει να προσέχεις; Και τι ακριβώς; Και πώς ακριβώς; Κάνοντας ή μην κάνοντας τι;

> *Και το κομμάτι εκείνο που περισσότερο δυσκολευόταν να προσέχει ήταν η νεολαία. Η νεολαία δεν ξέρει να προσέχει, ούτε είναι φυσιολογικό να προσέχει. Δεν θέλει να προσέχει. Δεν έχει ευθύνες, δεν έχει στόματα να θρέψει, θέλει να ξεσκάσει, θέλει να ζήσει. Εν προκειμένω θέλει να ακούσει Rolling Stones, θέλει να αφήσει μαλλί και μούσι, θέλει να ντύνεται όπως γουστάρει.*

Η μαθητιώσα, η εργαζόμενη, η νεολαία των γηπέδων και των σφαιριστηρίων, οι αλήτες, οι τεντιμπόηδες και οι γιεγιέδες, ήταν που έσπευσαν πρώτα απ' όλους να στηρίξουν τους πρώτους φοιτητές που μπήκαν στο Πολυτεχνείο, τον πρώτο πυρήνα της κατάληψης, την πρώτη μέρα. Αυτοί και αυτές υποχρέωσαν τις οργανωμένες φοιτητικές νεολαίες να μπουν κι εκείνες στο Πολυτεχνείο και να στείλουν στο διάβολο τις Κεντρικές Επιτροπές και τους σχεδιασμούς τους για το μέλλον τους εντός της μελλοντικής φιλελευθεροποιημένης δικτατορικής Ελλάδας. Να στείλουν στο διάβολο τις αναλύσεις για τις συνθήκες, για τα μέσα της πάλης, για το ποια προτάγματα είναι οπορτουνιστικά και μαξιμαλιστικά και ποια όχι. Αυτή η άγρια νεολαία είχε και τη μερίδα του λέοντος στη λίστα των νεκρών.

Παρά ταύτα, κανείς και καμία δεν κλείστηκε στο Πολυτεχνείο για να πεθάνει και να γίνει σύνθημα στα πανό μας. Πιθανότατα σήμερα εμείς δεν μπορούμε να κατανοήσουμε αυτό που τους ώθησε σε μια τόσο θαρραλέα κίνηση, ειδικά εκείνους τους πρώτους, τους λεγόμενους προβοκάτορες. Σίγουρα όμως ήταν η δίψα για μια ζωή που να αξίζει κι όχι η μεταθανάτια δόξα. Και ίσως, μια εκτίμηση της κατάστασης και μια πρόσληψή της που διαφέρει στο μυαλό εκείνων που δεν το είχαν γυμνάσει στην πεποίθηση πως οι εκτιμήσεις είναι δουλειά άλλων, πιο ειδικών και αρμοδίων για αυτές.

Συνιστά αναντίρρητη αλήθεια ότι οι πρώτοι φοιτητές που κλείστηκαν μέσα στο Πολυτεχνείο, ο αρχικός πυρήνας της κατάληψης που εξελίχθηκε σε ανοιχτή εξέγερση κατά της χούντας, εκτός από αλήτες για τον εθνικό κορμό και το καθεστώς, υπήρξαν για ένα 24ωρο και προβοκάτορες, στο μυαλό, στο στόμα και τις γραφίδες του λεγόμενου οργανωμένου ταξικού κινήματος. Κάτι βαλτοί δηλαδή, με «οπορτουνιστικά και άκαιρα συνθήματα», σε μια συγκυρία που για τις παράνομες μεν, οργανωμένες δε αριστερές νεολαίες, ακόμα και το «Κάτω η Χούντα» θεωρούνταν μαξιμαλιστικό -ή «πολιτικό», όπως το έκριναν οι οργανωμένες πρωτοπορίες- σύνθημα, για να τεθεί ανοιχτά και δημόσια.

Οι πρώτοι «300 του Πολυτεχνείου», ως «αυτόνομοι» (ή

«τροτσκιστές» ή «αριστεριστές»), προφανέστα δεν έφεραν το βάρος της ιστορικής ήττας του Εμφυλίου να τους φρενάρει, να τους κάνει προσεκτικούς ή ρεαλιστές.

Δεν κουβαλούσαν τις φριχτές εμπειρίες του Γράμμου, των μετεμφυλιακών διώξεων, της εξορίας, ούτε το ιστορικό τους βάρος ως διάδοχοι εκείνων που τις είχαν. Είχαν την αναίδεια και την αποκοτιά εκείνων που δεν ξέρουν τι τους περιμένει αν χάσουν, εκείνων που δεν είχαν ηττηθεί ξανά στο παρελθόν, εκείνων που δεν υπολογίζουν τα πλην και τα συν της υποσχεθείσας «φιλελευθεροποίησης» του καθεστώτος. Αυτή η αναίδεια και αποκοτιά αρκούσε για να φαντάζουν ως προβοκάτορες στα μάτια εκείνων που ενώ είχαν κληρονομήσει ένα αντάρτικο που έφτασε πιο κοντά από ποτέ στην ανατροπή του αστισμού, μια απλή διαμαρτυρία μπορούσε να τους στείλει σε ένα ξερονήσι. Ήταν άγνωστοι -ακόμα- στην Ασφάλεια, αλλά ήταν επίσης άγνωστοι και στους φακελωμένους αριστερούς και κομμουνιστές της εποχής.

Εξαιτίας τους όμως, χάρη στην απαράμιλλη τόλμη και αδιανόητη αποκοτιά τους, τα δύο ΚΚΕ σύρθηκαν από τη στάση της συκοφαντίας σε αυτήν της στήριξης μιας τροχιάς χωρίς επιστροφή. Και μολονότι μετέπειτα έγιναν τιμητές της εξέγερσης, αυτή δεν συνιστά αυτό με την οποία την επένδυσαν κατόπιν: την «κορύφωση της αντιδικτατορικής πάλης». Δεν συνιστά κορύφωση καμιάς «λαϊκής αντίστασης στην λαομίσητη χούντα». Δεν υπήρξε λαϊκή αντίσταση κατά της χούντας στην εφταετία, και η χούντα δεν ήταν λαομίσητη. Η εξέγερση του Πολυτεχνείου αποκαθήρε την ελληνική κοινωνία.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου ως εκ τούτου στέκεται ψηλότερα κι από τη μυθική διάσταση που της επένδυσε κατόπιν η επίσημη Αριστερά και το ΠΑΣΟΚ. Η πρωτοφανής εισβολή του αυθόρμητου λαϊκού παράγοντα -και πρώτα και κύρια της νεολαίας- στο πεδίο της πολιτικής, μακριά από και κόντρα σε κομματικούς υπολογισμούς και μεσιτεύσεις, σπάζοντας παραδοσιακές διαμεσολαβήσεις και θεσμίζοντας οριζόντια, ενάντια σε συντριπτικούς συσχετισμούς, έφερε -εκ του αποτελέσματος- την

πιο βαθιά τομή στην ιστορία του νεοελληνικού κράτους: ήταν η απαρχή της δραστικής εξέλιξης που έστειλε τους καραβανάδες για πρώτη φορά στο παρασκήνιο της πολιτικής ζωής, περιορίζοντάς τους σε αυτό που διαισθητικά εντοπίζουμε σήμερα ως βαθύ κράτος.

Αιώνια δόξα και τιμή στους προβοκάτορες του Πολυτεχνείου, νεκρούς και επιζήσαντες. Δεν άξιζαν σε αυτόν το λαό τότε, και ο λαός αυτός δεν είχε να επιδείξει τίποτα που να αξίζει περισσότερο από κείνους. Ή όπως είπε κάποιος φοιτητής σε κάποιον άλλον την ώρα που τα τανκς έριχναν την πύλη: «τι θλιβερό που είναι να πεθάνουμε με την υπόκρουση του εθνικού ύμνου…».

Τα Επόμενα Πολυτεχνεία: Οι Εξεγερτικοί Νοέμβρηδες της Μεταπολίτευσης

Ποια είναι η πραγματική σημασία του Πολυτεχνείου; Αντίθετα από όλες τις άλλες επετείους, το Πολυτεχνείο δεν έληξε με την ιστορική εξέγερση του 1973. Εκείνη η πρώτη αμεσοδημοκρατική εξέγερση ενάντια στη χούντα δεν έπαψε να είναι ζωντανή, δεν έγινε απλή ανάμνηση, γιατί οι σημασίες και τα συνθήματά της αντηχούν σε όλα τα χρόνια που ακολούθησαν. Οι Νοέμβρηδες που ακολούθησαν, ήδη από την πρώτη επέτειο και μετά σημαδεύτηκαν πάντα από την αντίθεση κοινωνίας και κράτους, από τις ακηδεμόνευτες πορείες και συχνά από την αυταρχική καταστολή που θυμίζει πως το πρόταγμα του Νοέμβρη, το πρόταγμα της κοινωνικής απελευθέρωσης, μένει πάντα στο επίκεντρο.

Για να δούμε τη σημασία του Πολυτεχνείου δεν αρκεί λοιπόν να μιλήσουμε για τις 17 Νοέμβρη του 1973 σαν απλό ιστορικό

γεγονός, αλλά σαν πρόταγμα και πρέπει να ακολουθήσουμε τα βήματα αυτού του προτάγματος στα χρόνια που μας συνδέουν με το τότε, το τώρα και το αύριο.

Ηχητικό από την εκδήλωση-συζήτηση με τίτλο "Τα επόμενα Πολυτεχνεία: Οι εξεγερτικοί Νοέμβρηδες της μεταπολίτευσης" με κεντρικό ομιλητή τον Επαμεινώνδα Σκυφτούλη που διοργανώθηκε στον ελεύθερο κοινωνικό χώρο Αλιμούρα το Σάββατο 11 Νοέμβρη 2017 από τη Χειρονομία-Αντιεξουσιαστική Κίνηση:

> *Εκδήλωση/συζήτηση: Τα επόμενα Πολυτεχνεία: Οι εξεγερτικοί Νοέμβρηδες της μεταπολίτευσης*

Ανακοίνωση και Κάλεσμα της Αντιεξουσιαστικής Κίνησης Αθήνας για τις μέρες και την πορεία του Πολυτεχνείου:

Στους ίδιους δρόμους

Η συμμετοχή της Αντιεξουσιαστικής Κίνησης στην πορεία του Πολυτεχνείου αλλά και στις εκδηλώσεις, που είθισται να προηγούνται, είναι αδιάλειπτη τα σχεδόν δεκαπέντε χρόνια της παρουσίας της στα ριζοσπαστικά πολιτικά πράγματα. Η πολιτική αυτή επιλογή δεν προέρχεται ούτε από κάποια προσκόλληση στην υπαρκτή επετειακή διάσταση του Πολυτεχνείου, ούτε από κάποια διάθεση συμμετοχής στα συμφραζόμενα με τα οποία συνδέθηκε το Πολυτεχνείο από κύκλους διάφορων αποχρώσεων ως ιδρυτικός μύθος -θα λέγαμε- της Μεταπολίτευσης. Άλλωστε δεν μετακινηθήκαμε ποτέ από το παλιότερό μας σύνθημα «Ο Νοέμβρης στους θρόνους, ο Δεκέμβρης στους δρόμους».

Η συμμετοχή μας ωστόσο αυτή υπαγορεύεται αφενός από μια επιθυμία διάσωσης νοημάτων που θεωρούμε πως εκφράστηκαν με την εξέγερση του Πολυτεχνείου και μια γενεαλογική, καταγωγική σύνδεση μας με τους εξεγερσιακούς Νοέμβρηδες της Μεταπολίτευσης κι αφετέρου με μια διαρκή ανάγκη και επικαιρότητα της διάχυσης των προταγμάτων μας στο δημόσιο χώρο με τους κεντρικότερους όρους.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου μπορεί να είναι πολλά πράγματα, αλλά σίγουρα μεταξύ αυτών είναι και μια στιγμή ανάδυσης των σημασιών του πολιτικού αυτοκαθορισμού, της αυτοοργάνωσης, της αδιαμεσολάβητης πολιτικής δράσης και της επιδίωξης της ελευθερίας. Από την άλλη η πορεία των Πολυτεχνείων της Μεταπολίτευσης μπορεί μεν να στριμώχτηκε στα ιδεολογικά στεγανά της εγχώριας αριστεράς, ωστόσο σε διαφορετικές περιόδους αποτέλεσε και μια ευκαιρία να ανασάνουν λίγο πιο ελεύθερα μεγάλα κομμάτια κυρίως της νεολαίας, συγκρουόμενα υλικά και συμβολικά με τις δυνάμεις της κυριαρχίας. Ομοίως και σήμερα, την περίοδο της παρατεταμένης αμηχανίας η δυνατότητα του αμεσοδημοκρατικού μπλοκ της Αντιεξουσιαστικής Κίνησης να πορευτεί μαζικά και όποτε απαιτείται συγκρουσιακά στους ίδιους δρόμους αποτελεί ενσάρκωση της επιλογής του πολιτικού πράττειν στο δημόσιο χώρο με την κοινωνία κι όχι για την κοινωνία.

Μία η διαχείριση, πολλά τα πρόσημα

Σήμερα, βιώνουμε στο πετσί μας κάτι που γνωρίζουμε από καιρό. Οι διαχειριστές της εξουσίας αλλάζουν ανά καιρούς πρόσωπα και πρόσημα, η διαχείριση όμως όχι. Μπορεί να ακούγεται κοινότυπο, δεν θα κουραστούμε ωστόσο να επαναλαμβάνουμε εμφατικά πως το κράτος δεν καταλαμβάνεται, αλλά καταλαμβάνει. Σήμερα απέναντί μας δεν έχουμε μια συνεκτική ιδεολογικά κρατική πολιτική αλλά τη στυγνή και ψυχρή κυβερνησιμότητα, που ασκείται όχι με στόχο τη συναίνεση της κοινωνίας, αλλά την επιβολή της κυρίαρχης πολιτικής και μάλιστα στο φόντο της γενικευμένης απονομιμοποίησης των θεσμών της εξουσίας. Ο κρατισμός υπήρξε και συνεχίζει να είναι σήμερα ο σταθερότερος εχθρός κάθε προσπάθειας για μια αυτόνομη κοινωνία χωρίς θεσμούς διαχωρισμένης εξουσίας, κι αυτό οφείλουμε να το θυμόμαστε πάντοτε.

Όλα τα παραπάνω είχαμε υπόψη, όταν -από το 2012 κιόλας- καλωσορίζαμε τον ΣΥΡΙΖΑ στην κόλαση της εξουσίας. Το κόκκινο χαλί της εξουσίας αποδείχτηκε ξεφτισμένο, η παταγώδης και επεισοδιακή έκπτωση της αξίας των θέσεων, των αξιωμάτων, των βουλευτών και των ειδικών ενυπάρχει σε κάθε βήμα για όποιον το

περπατά. Το πρόσημο και τα πρόσωπα άλλαξαν λοιπόν, αλλά η διαχείριση όχι.

Το είδαμε στη διαχείριση της καταστροφικής εξόρυξης στις Σκουριές, στην εμμονή πάνω στην έννοια της ανάπτυξης που περιλαμβάνει τον οικολογικό αφανισμό για μεγάλες περιοχές της επικράτειας, στην εναρμόνιση της διαχείρισης του προσφυγικού-μεταναστευτικού ζητήματος με το πλαίσιο της Ευρώπης-Φρούριο και του καθεστώτος εξαίρεσης, στην αδυναμία εκπόνησης και άσκησης μια διαφορετικής πολιτικής γύρω από σειρά ζητημάτων. Το βλέπουμε τελευταία με αφορμή την πρόταση για έναν νέο σωφρονιστικό κώδικα, που έρχεται σε μια περίοδο που το κράτος επιλέγει να θωρακιστεί εκ νέου ενδυόμενο το μανδύα του κράτους ασφαλείας με σύμμαχο το λόμπι του δικαστικού και εισαγγελικού συστήματος.

Έτσι, με το νέο σωφρονιστικό ο εισαγγελέας καθίσταται ουσιαστικά κυρίαρχος της φυλακής, καθιερώνεται η χρήση του ηλεκτρονικού βραχιολιού και του κατ' οίκον περιορισμού ως μέτρα αντικατάστασης των αναστολών και των αδειών, παρέχονται απεριόριστες δυνατότητες αναστολής εκπαιδευτικών αδειών, φακελώνονται και επισήμως όσοι και όσες επικοινωνούν με κρατούμενους, επαναφέρεται η εξευτελιστική μέθοδος της έρευνας δια του "ξεγυμνώματος", προβλέπονται ειδικοί χώροι κράτησης πέραν των φυλακών και αποσπώνται παιδιά από την οικογένεια τους. Παράλληλα, η διατήρηση των αντιτρομοκρατικών νομοθεσιών και η μεθοδευμένη, αδιαφανής χρήση του DNA για αποδεικτικούς σκοπούς αντικατοπτρίζει τη συνολική κρατική διαχείριση στο θέμα των φυλακών και του δικαστικού και σωφρονιστικού συστήματος.

Κάλεσμα σε πορεία και εκδηλώσεις:

Για όλους τους παραπάνω λόγους, για να σπάσουμε το καθεστώς εξαίρεσης, για να διαδηλώσουμε ενάντια στο νέο σωφρονιστικό κώδικα και το δικαστικό κράτος που οικοδομείται μέρα με τη μέρα, για μια ριζική εναντίωση στο υπάρχον, για να φέρουμε την κοινωνική αντιεξουσία στο προσκήνιο, σας καλούμε σε διήμερο

εκδηλώσεων και στο μπλοκ της Αντιεξουσιαστικής Κίνησης Αθήνας στην πορεία του Πολυτεχνείου.

Διήμερο εκδηλώσεων στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο Nosotros

Τρίτη, 14/11, στις 19:30
Η εξέγερση του Πολυτεχνείου και τα εξεγερτικά πολυτεχνεία της Μεταπολίτευσης
ομιλητές: Γ. Οικονόμου (συγγραφέας, δρ. φιλοσοφίας)
Ν. Σκυφτούλης (Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας)

Τετάρτη, 15/11, στις 19:30
Ο νέος σωφρονιστικός κώδικας και οι μεθοδεύσεις του αντιτρομοκρατικού κράτους
ομιλητές: Κ. Παπαδάκης (δικηγόρος)
Σ. Τζουανόπουλος (Πρωτοβουλία Νομικών για την Ελευθερία)
Σ. Μπαζίγος (Καμιά μητέρα και κανένα μωρό στη φυλακή)
Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων
Τηλεφωνική παρέμβαση από τις φυλακές για τις κινητοποιήσεις ενάντια στο νέο σωφρονιστικό κώδικα

Πορεία 17 Νοέμβρη
Συγκέντρωση στις 14:00 στην πλατεία Κλαυθμώνος

2ήμερο Εκδηλώσεων

14 & 15/11/2017, 19:30

14/11, 19:30, στον ΕΚΧ Nosotros

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου και τα εξεγερτικά πολυτεχνεία της Μεταπολίτευσης

Ομιλητές
Γ.Οικονόμου (συγγραφέας, δρ. φιλοσοφίας)
Ν.Σκυφτούλης (Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας)

15/11, 19:30, στον ΕΚΧ Nosotros

Ο νέος σωφρονιστικός κώδικας και οι μεθοδεύσεις του αντιτρομοκρατικού κράτους

Ομιλητές
Κ.Παπαδάκης (δικηγόρος)
Σ.Τζουανόπουλος (Πρωτοβουλία Νομικών για την Ελευθερία)
Στέλιος Μπαζίγος (Καμιά μητέρα και κανένα μωρό στη φυλακή)
Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων
Τηλεφωνική παρέμβαση από τις φυλακές

Nosotros **Θεμιστοκλέους 66 - Εξάρχεια**

Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

1973-2017

Οι διαχειριστές της εξουσίας
αλλάζουν πρόσωπα και πρόσημα

Η διαχείριση όχι

Κατάργηση των τρομονόμων και της χρήσης DNA
Καμιά ποινικοποίηση των προσωπικών σχέσεων
Ενάντια στην κατάσταση εξαίρεσης

Πορεία 17/11/2017, 14:00, Πλ.Κλαυθμώνος

Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

εκδήλωση-συζήτηση

“τα επόμενα Πολυτεχνεία

Οι εξεγερτικοί Νοέμβρηδες της μεταπολίτευσης ”

11 Νοέμβρη 7μμ

ομιλητής

Νώντας Σκυφτούλης

στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο Αλιμούρα

Αραβαντινού 6 εντός στοάς, Τσιριγώτη 14

πορεία 17 Νοέμβρη

προσυγκέντρωση: 6μμ

φοιτητικές εστίες Δόμπολης

Χειρονομία - Αντιεξουσιαστική Κίνηση

Πολυτεχνείο 1973: Η απαρχή του αυτόνομου κινήματος

Νίκος Κατσιαούνης

Το βιβλίο του Γιώργου Οικονόμου αποτελεί μια ουσιαστική και οξυδερκή ματιά στο φοιτητικό κίνημα της δικτατορίας και στο αποκορύφωμά του που δεν είναι άλλο από την εξέγερση του Πολυτεχνείου το Νοέμβρη του 1973.

Θα μπορούσα να πω ότι η έννοια ή η θεώρηση που κυριαρχεί στο βιβλίο είναι ο όρος αυτονομία, στη διαύγαση της οποίας ο συγγραφέας έχει αφιερώσει μεγάλο τμήμα του έργου και της σκέψης του. Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου γίνεται αντιληπτός ο τρόπος οργάνωσης και δράσης του φοιτητικού κινήματος μέσα στη χούντα καθώς και οι λόγοι που έκαναν αυτό το κίνημα να διαφέρει από τις παραδοσιακού τύπου οργανώσεις και σχηματισμούς τόσο του παρελθόντος όσο και της εποχής εκείνης.

Σε μια περίοδο, δηλαδή, που οι κινηματικές διαδικασίες βρισκόταν κάτω από τον ασφυκτικό έλεγχο των αρτηριοσκληρωτικών κομματικών ηγεσιών, το φοιτητικό κίνημα αναπτύχθηκε σε μια διαφορετική βάση. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, αποτέλεσε το πρώτο πολιτικό κίνημα που στηρίχθηκε στον αυτοκαθορισμό, στην αυτοοργάνωση και στην αυτοσυγκρότηση. Απαλλαγμένο από την πατρωνία των δήθεν πρωτοποριών που ήδη μύριζαν μούχλα, προσπάθησε να ορίσει το ίδιο τον εαυτό του και τις πράξεις του μέσα από την αυθόρμητη οργανωτική ανάπτυξη και την από τα κάτω συγκρότησή του, στη βάση πάντα μιας πολυμορφίας και διαφορετικότητας που συνέκλινε απέναντι στην εξουσία. Κι εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι αναφερόμαστε στη μαζική τάση των φοιτητών κι όχι στους κομματικά ελεγχόμενους.

Τα αιτήματα που έθεσε ήταν ξεκάθαρα πολιτικά και μακριά από κάθε είδους μικροπολιτικές και συνδικαλιστικές ψευδο-διεκδικήσεις. Αυτό που επιδίωξε ήταν η ρήξη και η πολιτική αντιπαράθεση με το αυταρχικό και φασιστικό καθεστώς της εποχής. Απελευθέρωση από την τυρρανία, ελευθερία έκφρασης και πράξης, υπεράσπιση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, ανεξαρτησία από τις έξωθεν δυνάμεις, όχι στη βάση του εθνικοπατριωτισμού αλλά ως μια διαφορετική πτυχή ανάπτυξης της ελευθερίας, ήταν μερικές από τις διεκδικήσεις του φοιτητικού κινήματος που αναδεικνύουν τον πολιτικό του πολιτισμό και χαρακτήρα, αλλά και τη διαφορετικότητα από τους παραδοσιακές κομματικούς σχηματισμούς και ειδικά της Αριστεράς.

Κατά τη μεγαλειώδη εξέγερση του Πολυτεχνείου αυτό που χαρακτηρίζει τους εξεγερμένους είναι η άμεση συμμετοχή στη διεκδίκηση της ελευθερίας. Ο Γιώργος Οικονόμου περιγράφει με έναν ακριβή και ουσιαστικό τρόπο τις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων αλλά και συμμετοχής των υποκειμένων στον αγώνα ενάντια στην τυρρανία. Με βασικά όργανα τις γενικές συνελεύσεις που συμμετείχαν όλοι, κατάφεραν να εκφράσουν την επιθυμία των συμμετεχόντων και να διασφαλίσουν τις επιδιώξεις των από τα κάτω, την εναντίωση στο καθεστώς αλλά και την επιθυμία για έναν κόσμο διαφορετικό. «Η άμεση δημοκρατία και η αυτονομία στην πράξη», όπως αναφέρει και ο συγγραφέας.

Διαβάζοντάς το βιβλίο, ένας άνθρωπος διαφορετικής γενιάς και εμπειριών από τον συγγραφέα, αλλά με κοινές αφετηρίες, μου ερχόταν στο μυαλό τα κινήματα που βίωσα ο ίδιος τα τελευταία χρόνια. Γιατί το αίτημα για συγκρότηση ενός αυτόνομου κινήματος παραμένει ένα εξαιρετικά επίκαιρο και βαθιά πολιτικό διακύβευμα. Κι αυτό το αίτημα εκφράστηκε μέσα από δύο ιστορικές θραύσεις των τελευταίων ετών, έστω και με έναν

λανθάνον ή υπόρρητο τρόπο: την εξέγερση του Δεκέμβρη του 2008 και ιδιαίτερα με το κίνημα των πλατειών.

“Εκπληκτικό φαινόμενο, σε παρασέρνει, σε διαποτίζει ολόκληρο, σε συναδελφώνει με το διπλανό σου, πριν από λίγο άγνωστό σου. Παντού ξεχειλίζει η ηδονή της ελευθερίας, η χαρά της δράσης, η συγκίνηση της δημιουργίας, η συνείδηση ότι δημιουργείς ιστορία”. Με αυτά τα λόγια περιγράφει σε ένα μέρος του βιβλίου ο συγγραφέας το κλίμα της συμμετοχής στην εξέγερση του Πολυτεχνείου. Ποιος θα μπορούσε να αρνηθεί ότι το ίδιο συνέβαινε και στις πλατείες;

Στο βιβλίο του Γιώργου Οικονόμου νομίζω ότι συνυπάρχουν δημιουργικά και συμπληρωματικά δύο βασικές θεωρήσεις. Πρώτον, η ρήξη με τους μηχανισμούς ενσωμάτωσης (πολιτικά κόμματα, συνδικαλιστικές ηγεσίες, ιδεολογικές θεωρήσεις κτλ) που ενώ θέλησαν να οικειοποιηθούν την εξέγερση για ίδιον όφελος, αποκήρυξαν στην πορεία κάθε ριζοσπαστικότητα και νόημα που αυτή παρήγαγε. Αντίθετα, ο συγγραφέας αναδεικνύει αυτά τα νοήματα και τις σημασίες που αποτέλεσαν βασικά αιτήματα των εξεγερμένων και στην πορεία εκφράστηκαν από διάφορες τάσεις, δυστυχώς μειοψηφικές, αδυνατώντας να αποτελέσουν ένα ρεύμα κοινωνικού μετασχηματισμού στη βάση της συγκρότησης μιας διαφορετικής κοινωνικής δομής. Δεύτερον, η προσπάθεια του συγγραφέα να εντάξει το φοιτητικό κίνημα και την εξέγερση του Πολυτεχνείου ως ένα μέρος του αγώνα της κοινωνίας για αυτονομία και αυτοδιάθεση.

Το Πολυτεχνείο σήμερα μπορεί να έχει, όπως αναφέρει και ο συγγραφέας, το ελπιδοφόρο μήνυμα της εξέγερσης, της διάθεσης για αυτονομία, μακριά από τις φενακισμένες λογικές των Ιδεολογιών που το μόνο που μπορούν να κάνουν σήμερα είναι να προσφέρουν άλλοθι στους εκφραστές τους, με μουχλιασμένα λάβαρα του παρελθόντος που πλέον δεν συγκινούν κανέναν.

Το αίτημα για αυτονομία, για μια κοινωνία δηλαδή που θα δώσει η ίδια τους νόμους και τους θεσμούς στον εαυτό της, αποτελεί ένα από τα διακυβεύματα της εποχής, ειδικά σε μια περίοδο που

το κυρίαρχο σύστημα δεν μπορεί να υποσχεθεί ούτε να δώσει απαντήσεις για τίποτα. Κι αυτό το αίτημα ξεκινά από πολύ παλιά και συνεχίζει με σκαμπανεβάσματα, περιόδους ξηρασίας αλλά και θραύσεις και ιστορικές ασυνέχειες που δημιουργούν καινούριες πραγματικότητες και καινούριους κόσμους. Κάτι τέτοιο ήταν και το Πολυτεχνείο, μια ιστορική θραύση που παρήγαγε θεσμίσεις υπόρρητες, όπως κάνει κάθε εξέγερση, τα αποτελέσματα των οποίων αν και δεν διαφαίνονται άμεσα, εντούτοις δημιουργούν στο κοινωνικό ασυνείδητο νέες έννοιες, σημασίες αλλά και άμεσες θεσμίσεις στο ίδιο το πράττειν. Και το βιβλίο αυτό ανοίγει το διάλογο για μια διαφορετικού τύπου θεώρηση τόσο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου όσο και του αιτήματος για ατομική και κοινωνική αυτονομία.

Η ανύπαρκτη «γενιά του πολυτεχνείου»

Γιώργος Ν. Οικονόμου
Δρ Φιλοσοφίας

Τελευταίως πυκνώνουν οι επιθέσεις κατά του νοήματος του Πολυτεχνείου 1973. Μία από αυτές είναι η προσπάθεια απαξίωσης που στηρίζεται στη μεταπολιτευτική δημόσια εικόνα ορισμένων ατόμων, γνωστών από την εποχή εκείνη, που ταυτίζονται συλλήβδην με τη λεγόμενη «γενιά του Πολυτεχνείου».[1] Βεβαίως στη Μεταπολίτευση ο βίος και οι απόψεις ορισμένων ατόμων από αυτούς που συμμετείχαν στο Αντιδικτατορικό Φοιτητικό Κίνημα και στην κατάληψη του Πολυτεχνείου ουδεμία σχέση έχουν με τις αντιλήψεις και το πνεύμα της εξέγερσης· αντιθέτως αποτελούν αναίρεση των αντιλήψεων αυτών και απεμπόληση των στόχων του Πολυτεχνείου. Τα ελάχιστα αυτά άτομα, ακολουθώντας πλέον την

προσωπική τους καριέρα, εκμεταλλεύθηκαν το γεγονός της συμμετοχής τους και το εμπορεύθηκαν προς ίδιον όφελος.[2] Από την άλλη, υπήρξαν οι χιλιάδες που συμμετείχαν στην κατάληψη και στην εξέγερση και δεν ακολούθησαν τον δρόμο της συναλλαγής και της εξουσίας.

Αυτή η υποστασιοποίηση της «γενιάς του Πολυτεχνείου», η οποία καθιερώθηκε από τον μέγα δημαγωγό και κατασκευαστή όρων Ανδρέα Παπανδρέου, είναι αδόκιμη τόσο από πολιτική όσο και από κοινωνιολογική άποψη. Η κοινωνιολογία, η πολιτική θεωρία ή φιλοσοφία, η πολιτειολογία και άλλοι κλάδοι στις αναλύσεις τους για τη δημιουργία πολιτικών γεγονότων δεν χρησιμοποιούν τόσο τον όρο «γενιά» για να υποδηλώσουν πολιτικά υποκείμενα, αλλά όρους όπως «τάξεις», «κοινωνικά στρώματα», «μάζες», «πλήθος», «λαός», «κόμματα». Τα πολιτικά γεγονότα δεν συμβαίνουν από γενιές, αλλά από κοινωνικά ή πολιτικά σύνολα που εμφορούνται από ιδέες και προτάγματα και εκφράζονται από κοινωνικές και πολιτικές κινητοποιήσεις, οι οποίες ούτε μόνο από μία γενιά γίνονται, ούτε από όλη τη γενιά συλλήβδην – ακόμη και αν με το όρο «γενιά» υπονοούνται περισσότερες ηλικιακές γενιές. Στο Πολυτεχνείο συμμετείχαν πολλές ηλικίες κυρίως από 17 έως 27 ετών, φυσικά και άλλες σε μικρότερο βαθμό. Όσον αφορά στον αριθμό των συμμετεχόντων εντός του χώρου του Πολυτεχνείου, ο αριθμός δεν υπερέβαινε τους 4.000-5.000. Ο αριθμός αυτός αναλογικώς είναι πολύ μικρός, ακόμη και αν περιορισθούμε στο σύνολο των φοιτητών που την εποχή εκείνη ανέρχονταν σε 70.000, διότι οι «συνομήλικοι» της εποχής ήταν πολύ περισσότεροι.

Συγχύσεις υπάρχουν επίσης και στους λεγόμενους κινηματικούς χώρους που έχουν αποδεχθεί την κατασκευή της «γενιάς του Πολυτεχνείου». Κάποιοι μιλάνε λ.χ. για «κάστα πολιτικών της γενιάς του Πολυτεχνείου». Ο όρος «κάστα» είναι επίσης αδόκιμος, διότι αυτοί από τους συμμετέχοντες που ενεπλάκησαν στη μεταπολιτευτική πολιτική ζωή δεν ανήκαν σε ένα ενιαίο σχήμα, σε μία οργάνωση, ομάδα ή κόμμα με κοινά ιδεολογικά χαρακτηριστικά ή συμφέροντα (που θα δικαιολογούσε έστω και

καταχρηστικώς τον όρο κάστα), αλλά ήταν διάσπαρτοι σε όλα σχεδόν τα κοινοβουλευτικά κόμματα, στις αριστερίστικες οργανώσεις, καθώς και ανεξάρτητοι, ακομμάτιστοι, ανέντακτοι ή αναρχικοί. Άλλωστε αυτοί δεν κληρονόμησαν κάποιου είδους προνόμια ούτε εμπόδισαν άλλους να τα αποκτήσουν ούτε επέβαλαν δια της βίας κάποιο κοινωνικό ή πολιτικό «ρατσισμό», θεωρώντας δηλαδή κάποιες άλλες «κάστες» ανώτερες ή κατώτερες – αυτά είναι τα χαρακτηριστικά της κάστας. Ο όρος θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για ορισμένες κατηγορίες υπαλλήλων και επαγγελμάτων, όπως η «κάστα» των βουλευτών, των υπαλλήλων της βουλής (με το αυτοδιοίκητο καθεστώς), η «κάστα» των δικαστικών, των στρατιωτικών, η κάστα των υπαλλήλων των ΔΕΚΟ, των υπαλλήλων της ΕΥΠ, των μητροπολιτών (με το αυτοδιοίκητο καθεστώς και το αφορολόγητο). Οι κατηγορίες αυτές είχαν και έχουν προνόμια, κατοχυρωμένα από τον νόμο, την εκάστοτε εξουσία και όλα τα κόμματα – προνόμια που δεν τα έχουν άλλοι εργαζόμενοι, τουλάχιστον μέχρι το 2012.

Άλλοι επίσης θεωρούν πως «ένα κομμάτι της γενιάς του Πολυτεχνείου και της μεταπολίτευσης έχει στα χέρια του την εξουσία εδώ και τρεις δεκαετίες». Φυσικά αυτό δεν συμβαίνει. Όσοι από τους συμμετέχοντες στο Πολυτεχνείο ασχολήθηκαν με τα πολιτικά δεν έχουν στα χέρια τους την εξουσία. Απλώς συμμετείχαν στην εξουσία, όπως και οι υπόλοιποι των άλλων «γενιών», και προφανώς οι δεύτεροι ήταν και περισσότεροι. Η πολιτική εξουσία, από το 1974, ανήκε στα κόμματα του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ τα οποία δεν τα ίδρυσαν οι συμμετέχοντες στην κατάληψη. Τα κόμματα αυτά είχαν αρχηγούς-πρωθυπουργούς τον Κ. Καραμανλή Α΄, τον Α. Παπανδρέου, τον Κ. Μητσοτάκη, τον Κ. Σημίτη, τον Κ. Καραμανλή Β΄, τον Γ. Α. Παπανδρέου και τον Α. Σαμαρά. Όλοι αυτοί προφανώς ουδεμία σχέση είχαν με το Πολυτεχνείο 1973. Αυτοί που θα μπορούσαν να ενταχθούν ηλικιακώς στη λεγόμενη «γενιά του Πολυτεχνείου» είναι οι τρεις τελευταίοι, μαζί με την Ντόρα Μητσοτάκη-Μπακογιάννη. Όμως αυτοί ούτε συμμετείχαν στην κατάληψη και την εξέγερση ούτε είχαν ή έχουν κάποια πολιτική σχέση με τον χαρακτήρα και τους στόχους του Πολυτεχνείου. Στην ίδια κατηγορία ανήκει λ.χ. και ο πρώην

ισχυρός στρατηγός αρχηγός του ΓΕΣ (2009-2011) εθνικιστής Φραγκούλης Φράγκος και υπουργός στην κυβέρνηση Π. Πικραμμένου (2012). Γεννημένος το 1951, ήταν το 1973 ανθυπολοχαγός του ελληνικού στρατού και ίσως ένας από αυτούς που θα ήταν ευνοϊκός στην αιματηρή καταστολή της εξέγερσης – διαφορετικά θα είχε κάποια αντίδραση ή δήλωση έστω και μετά τη Μεταπολίτευση. Ηλικιακώς ανήκει στη «γενιά του Πολυτεχνείου», όπως και χιλιάδες άλλοι της αντίθετης πλευράς ή της σιωπηρής και παθητικής πλειοψηφίας. Όπως και ο ακροδεξιός εθνικιστής και ρατσιστής μητροπολίτης Πειραιώς Σεραφείμ Μεντζελόπουλος που βρίσκεται στους αντίποδες του Πολυτεχνείου. Γεννημένος το 1956, έχει την ηλικία του Διομήδη Κομνηνού, του μαθητή που ήταν από τους πρώτους δολοφονηθέντες της εξέγερσης.

Η αλήθεια είναι πως την πολιτική εξουσία είχαν και έχουν στα χέρια τους από το 1974 τα δύο αυτά κόμματα, η οικονομική ολιγαρχία και τα ΜΜΕ. Και όπως συμβαίνει από πάντα και για όλα τα κράτη, στην εξουσία συμμετείχαν και συμμετέχουν άτομα από όλες τις γενιές – κάποια άτομα και όχι συλλήβδην όλη η γενιά. Περαιτέρω, η εξουσία εν Ελλάδι ασκείται σε βασικούς τομείς επί τρεις δεκαετίες από τα όργανα της Ε.Ε. – διότι αυτός είναι ο βασικός νόμιμος κανόνας της ένταξης, τον οποίο κάθε χώρα-μέλος εν πλήρει γνώσει υπέγραψε. Επίσης, σημαντικό μέρος της εξουσίας ασκείται από τη δικαστική εξουσία, ο τρίτος τομέας της ρητής εξουσίας μετά την κυβερνητική και τη νομοθετική. Η δικαστική εξουσία είναι βασικός στυλοβάτης του κοινωνικού-οικονομικού-πολιτικού συστήματος και ενεργεί ως φύλακάς του. Επί πλέον, υπάρχει και η κυρίως ειπείν εκτελεστική εξουσία, η οποία ορίζεται από την κυβερνητική και νομοθετική εξουσία. Αυτή έχει ως όργανα τις ποικίλες γραφειοκρατικές υπηρεσίες και εταιρείες, τις εφορίες, τις πολεοδομίες, τα δασαρχεία, τις ΔΕΚΟ, το λιμενικό, την πυροσβεστική, την αστυνομία, τα ΜΑΤ, την ΚΥΠ/ΕΥΠ, που έχουν επανδρωθεί με πελατειακά κομματικά κριτήρια με ψηφοφόρους και οπαδούς των δύο κομμάτων εξουσίας. Όμως το βασικό στήριγμα της εξουσίας είναι ο Στρατός, ο οποίος είναι κράτος εν κράτει με το πολυπληθές προσωπικό, τα μεγάλα προνόμια και το σκανδαλώδες καθεστώς της οικονομικής του

ενίσχυσης από τον προϋπολογισμό. Η χρεοκοπημένη Ελλάς στους στρατιωτικούς εξοπλισμούς καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην Ευρώπη και την πέμπτη στον κόσμο![3] Στις εξουσίες αυτές θα πρέπει να προστεθεί και η άτυπη εξουσία της Εκκλησίας, η οποία, εκτός του ιδεολογικού ρόλου και του προασπιστή κάθε συντηρητικού, μεταφυσικού, βυζαντινού και αντιδημοκρατικού δόγματος, αποτελεί στήριγμα της κυρίαρχης εξουσίας, συνιστώντας κράτος εν κράτει με αδιαφάνεια στη διαχείριση της μεγάλης περιουσίας της, με σκανδαλώδες καθεστώς αφορολόγητου, με ιερείς και μητροπολίτες μισθοδοτούμενους από το κράτος.

Αυτό είναι συνοπτικώς το πλέγμα της εξουσίας στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης. Κάτι παρόμοιο υπήρχε και πριν από τη δικτατορία, που δεν υπήρχε «γενιά του Πολυτεχνείου», και κάποια παραλλαγή θα υπάρχει στο μέλλον, που δεν θα υπάρχει η «γενιά του Πολυτεχνείου». Το πλέγμα αυτό αποτελείται από δομές και ανεξέλεγκτους μηχανισμούς και λειτουργεί χάρη σε αυτούς – τα άτομα απλώς εξυπηρετούν τη λειτουργία του. Το πλέγμα αυτό εξουσίας ευθύνεται για τα μακροχρόνια δομικά προβλήματα της οικονομίας και της κοινωνίας, για την ανυπαρξία πολιτισμού, για τις χρόνιες πολιτισμικές παθογένειες, για το τεράστιο δημοσιονομικό έλλειμμα και το υπέρογκο χρέος. Άλλωστε, το πελατειακό σύστημα, η διαφθορά, ο κομματισμός, ο συντεχνιασμός, η ευνοιοκρατία, ο νεποτισμός, η οικογενειοκρατία και όλα τα δομικά προβλήματα του νεοελληνικού συστήματος που οδήγησαν στη χρεοκοπία, δεν ξεκίνησαν το 1974, αλλά έχουν τη βάση τους στο μετεμφυλιακό καθεστώς της Δεξιάς και των ανακτόρων και συνεχίσθηκαν με άλλη μορφή στη Μεταπολίτευση.

Εξάλλου, το ίδιο πλέγμα εξουσίας ευθύνεται και για τις παρακμιακές και καταστροφικές στιγμές στο παρελθόν: χρεοκοπία 1893, Διχασμός 1916, Μικρασιατική καταστροφή 1922, χρεοκοπία 1932, δικτατορία Ι. Μεταξά 1936-1940, εμφύλιος 1944-45 και 1946-49, βασιλικό πραξικόπημα 1965, δικτατορία 1967-74, κυπριακό πρόβλημα από το 1960, σφαγή του Πολυτεχνείου το 1973, ανατροπή Μακαρίου και διχοτόμηση της Κύπρου το 1974. Όλα αυτά

τα συνεχή βίαια γεγονότα είχαν όχι μόνο υλικές και πολιτικές καταστρεπτικές συνέπειες, αλλά επέφεραν και την αποσάθρωση των πολιτισμικών, ηθικών και κοινωνικών αξιών· συνετέλεσαν στη διάλυση του κοινωνικού ιστού. Επέτρεψαν την εξοικείωση μεγάλου μέρους της κοινωνίας με τη βία, τον φόβο, την ανασφάλεια, την παθητικότητα, την αναλγησία, τον ατομικισμό.

Η εξουσία, λοιπόν, ανήκε στα δύο κόμματα, στην οικονομική ολιγαρχία, στη δικαστική εξουσία, στα ΜΜΕ και στους κρατικούς μηχανισμούς. Το πλέγμα αυτό εξουσίας έλαβε τις κρίσιμες αποφάσεις, θέσπισε τους νόμους του συστήματος, καθόρισε την οικονομική πολιτική και χειρίσθηκε τα χρήματα των φορολογουμένων. Αυτό ευθύνεται για την παρακμή και τη χρεοκοπία – οι ευθύνες του είναι και ποινικές. Φυσικά μερίδιο πολιτικής ευθύνης έχει και το τμήμα εκείνο της νεοελληνικής κοινωνίας (85%) που ανεχόταν, υπέθαλπε και ψήφιζε αυτό το πλέγμα εξουσίας καθ' όλη τη διάρκεια της Μεταπολίτευσης. Οι ευθύνες της κοινωνίας διαπιστώνονται αμέσως μετά το τέλος της δικτατορίας, όταν στις πρώτες εκλογές του 1974 έδωσε στον Κ. Καραμανλή το απίστευτο ποσοστό του 54,5%, όπως ήδη ανέφερα. Ούτε στάθηκε ικανή να επιβάλει την αποχουντοποίηση του κρατικού μηχανισμού και την τιμωρία των χιλιάδων συνεργασθέντων με τη δικτατορία. Η κοινωνία δηλαδή παραδόθηκε σχεδόν αμαχητί στη ΝΔ του Κ. Καραμανλή και από το 1981 στο ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα Παπανδρέου – ακολουθώντας δηλαδή αντίθετο δρόμο από αυτόν του Πολυτεχνείου. Παραδόθηκε επίσης από τη δεκαετία του 1990 στον εθνικισμό (Μακεδονικό, Α. Σαμαράς, Δίκτυο 21) και στον θρησκευτικό φανατισμό (Χριστόδουλος, Άνθιμος), αφού ήδη είχε γίνει έρμαιο στις σημασίες της αστικής ιδεολογίας και του καπιταλιστικού τρόπου ζωής (κατανάλωση, τηλεθέαση, καριέρα, ατομικισμός, εύκολος πλουτισμός, διασκέδαση, λάιφ-στάιλ κ.ο.κ.).

Η χρήση λοιπόν του όρου «γενιά του Πολυτεχνείου» με τον τρόπο που γίνεται είναι άστοχη.[4] Επίσης η απόδοση των ευθυνών για τη σημερινή κατάσταση σε αυτήν τη «γενιά», δηλώνει την εμπάθεια είτε την ανικανότητα κατανόησης που χαρακτηρίζει ορισμένους

διανοούμενους, πολιτικούς και δημοσιογράφους. Οι διαστρεβλώσεις και συγκαλύψεις στα ιστορικά και πραγματικά γεγονότα με τον επιπόλαιο και επιφανειακό τρόπο που γίνονται είναι καθαρό νεοελληνικό φαινόμενο. Πέραν του ότι δεν ανταποκρίνεται στην ιστορική και πολιτική πραγματικότητα, δεν δηλώνει ιστορική και πολιτική συνείδηση και ούτε δημιουργεί τέτοια. Δηλώνει κυρίως την αποφυγή ανάληψης ευθυνών για τη μεταπολιτευτική αφασία και την απόκρυψη των ευθυνών αυτών, μεταφέροντά τες σε κάποια γνωστά πρόσωπα.

Η χρήση του όρου «γενιά» συγκαλύπτει επί πλέον το πολιτικό περιεχόμενο της κατάληψης και τις ριζοσπαστικές συνδηλώσεις της εξέγερσης του 1973, τα οποία ανάγει σε ορισμένα άτομα που δεν έχουν πια σχέση με το γεγονός, αλλά ζουν τη ζωή τους όπως και όλα τα υπόλοιπα – η μόνη διαφορά τους είναι οι αναμνήσεις και τα βιώματα: τα μεν ενθυμούνται τον συλλογικό πυρετό της επαναστατημένης εποχής, τα δε τα ιδιωτικά δέκατα της αμέριμνης ομαλότητας. Οι ευθύνες συνεπώς των ατόμων που συμμετείχαν στην εξουσία από τα μέσα της δεκαετίας 1980 είναι ατομικές, και όχι αδιακρίτως συλλογικές ευθύνες μίας «γενιάς», οποιαδήποτε και αν είναι αυτή. Αντιστρόφως, τα άτομα που συμμετείχαν στο Αντιδικτατορικό Φοιτητικό Κίνημα, στην κατάληψη και στην εξέγερση ευθύνονται μόνο για τα συγκεκριμένα γεγονότα και τη συγκεκριμένη περίοδο. Μετά το τέλος των γεγονότων και της συγκεκριμένης περιόδου ουδεμία συλλογική ευθύνη φέρουν. Η περίοδος αυτή έληξε οριστικώς και ανεπιστρεπτί στις 17 Νοεμβρίου 1973. Οι συμμετέχοντες στην κατάληψη δεν ήταν ούτε κόμμα ούτε ομοιογενής ομάδα για να συνεχίσει στις αλλαγμένες πια συνθήκες της Μεταπολίτευσης, ανεξάρτητα από την κοινωνία και χωρίς αυτήν.

Αντί λοιπόν των βιαστικών σχηματοποιήσεων και των εύκολων αιτιάσεων για την ανυπόστατη πολιτικώς «γενιά του Πολυτεχνείου» στη Μεταπολίτευση, θα ήταν διδακτικότερη και δημιουργικότερη η αναζήτηση ευθυνών στην πολιτική-οικονομική-μιντιακή ελίτ, στο αντιδημοκρατικό σύστημα εξουσίας, στα συγκεκριμένα άτομα όλων των «γενιών» που συμμετείχαν σε αυτό

με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Καθώς επίσης στην κοινωνία που διαμορφώθηκε με τη Μεταπολίτευση, η οποία στη συντριπτική πλειοψηφία της στήριξε επί δεκαετίες το καθεστώς, τις αντιλήψεις και τις δομές που οδήγησαν στην παρακμή, και οι οποίες ουδεμία σχέση έχουν με τον αγώνα και τους στόχους του Πολυτεχνείου.

Σημειώσεις:

[1] Εκτός του ΛΑΟΣ, της «Χρυσής Αυγής» και της ΟΝΝΕΔ, στη διαστρέβλωση συμβάλλουν με τις απόψεις τους και άλλοι όπως οι Στ. Ράμφος, Γ. Κύρτσος, Λ. Λαζόπουλος, Τ. Θεοδωρόπουλος κ.ά.
[2] Λόγου χάριν Κ. Λαλιώτης, Στ. Τζουμάκας, Μ. Δαμανάκη, Ν. Χριστοδουλάκης, Χρ. Παπουτσής, Π. Ευθυμίου, Ν. Μπίστης, Μ. Ανδρουλάκης, Κ. Σκανδαλίδης, Χρ. Λαζαρίδης.
[3] Αυτός ο σκανδαλώδης γιγαντισμός οφείλεται σε έναν στρατιωτικό εθνικισμό που έχει ως πρόφαση τους ποικίλους «εξωτερικούς εχθρούς» και επιτρέπει τις χαριστικές κρατικές δαπάνες για τους στρατιωτικούς εξοπλισμούς, τις σπατάλες για προνόμια στην «κάστα» των στρατιωτικών και τη μεγάλη διαφθορά των μεγάλων εξοπλιστικών προγραμμάτων (βλ. Τσοχατζόπουλος).
[4] Το ίδιο ισχύει και για τον Μάιο 1968. Ο όρος «γενιά του Μάη ’68» δεν είναι δόκιμος, όσο εύχρηστος και αν φαίνεται ορισμένες φορές, για βάση σε κάποια συζήτηση. Στα γεγονότα του Μαΐου 1968 συμμετείχαν πολλές γενιές, από μαθητές, φοιτητές και εργαζομένους όλων των ηλικιών. Είναι το ίδιο όπως όταν χρησιμοποιείται ο όρος «γενιά των Λαμπράκηδων». Δεν είναι εύστοχος όρος, διότι δεν ήταν όλοι Λαμπράκηδες, αλλά κάποια μόνο άτομα που συμμετείχαν στη νεολαία αυτή της προδικτατορικής Αριστεράς. Ο όρος «Λαμπράκηδες» είναι πιο σωστός. Και στις δύο περιπτώσεις θα ήταν καταλληλότερος ο όρος συμμετέχοντες. Σημειωτέον ότι στον χώρο της λογοτεχνικής κριτικής χρησιμοποιείται ο όρος «γενιά» (λ.χ. «γενιά του ’30») για να δηλώσει τους λογοτέχνες που εμφανίσθηκαν μία συγκεκριμένη περίοδο και χαρακτηρίζονται από κοινές εν γένει αισθητικές, εθνικές, κοινωνικές ή άλλες κατευθύνσεις. Συνεπώς, η χρήση του όρου εδώ είναι διαφορετική και επιτρέπει άλλη

νομιμότητα.